

سما بابایی | بهرام دبیری یکی از مهم‌ترین نقاشان امروز ایران است. آثار او از دهه ۶۰ به بعد، مضامین اساطیری و جست‌وجو در نقاشی مدرن را دنبال می‌کند و به سوی ریشه‌ها و میراث تصویری ایران گرایش دارد. تماشای نقش برجسته‌های تخت‌جمشید و حضور شکوهمند کتیبه‌های نقش‌رستم از خاطرات کودکی اوست. او از ۱۲ سالگی به شکل تجربی و نیم‌موخته نقاشی را آغاز کرد و در سال ۱۳۴۹ وارد دانشکده هنرهای زیبای دانشگاه تهران شد. در سال‌های آغاز دانشجویی تحت‌تأثیر نقاشانی چون بوش و بروگل قرار گرفت. با استنادی چون هاینال‌الخاص، بهجت صدر، پرویز تنولوی و روئین پاکباز کار کرد. در سال ۱۳۵۲ با سیمین اکرامی که دانشجوی رشته مجسمه‌سازی همان دوره بود، ازدواج کرد. در یک نگاه کلی آثار بهرام دبیری را می‌توان به ۳ دوره تقسیم کرد:

اول: ۱۳۵۷-۱۳۵۰، دوره نخست آثار او مربوط به سال‌های دانشکده و سال‌های پایانی آن است. آثاری خیالی‌پردازانه، با رنگ‌های تند و خام که هیجانات و کابوس‌های او را در آن سال‌ها منعکس می‌کند. در این دوره تمایل به خط و عشق شدید به طراحی اندام ساعت‌ها او را وادار به طراحی می‌کند.

دوره دوم آثار او که در سال‌های ۵۷ به بعد آغاز می‌شود، دوره‌ای است که محیط زندگی و طبیعت اطرافش دگرگونی یافته است. اگر از جنبه‌های صوری این آثار در گذریم، به ناچار به سرچشمه‌های جوشش درونی او نزدیک می‌شویم و آرایه دوره نخست آثار او را تنها با تغییر صوری شیوه نگارگری او دوباره می‌شناسیم. در این دوره شوگرد و مهارت‌های فنی و ساختار پیچیده و مسئولیت پیام‌گذاری او خروشان‌تر و برنده‌تر است. این پرده‌ها را می‌توان با نگاره‌های پرده‌داران دوره کرد گذشته ایران مقایسه کرد. دوره سوم آثار دبیری با طبیعت بی‌جان‌ها آغاز می‌شود. دوره‌ای بارور و راهی تازه که برای او فرصت آموختن و آمیختن شیوه‌های گوناگون و تجربه‌های متفاوت و هم‌زمان را فراهم می‌آورد. این دوره نه‌تنها در تجربه شوگردها و تلقی تازه‌ای از شکل و محتوا جلوه‌گر است، بلکه زمان و زبان آزمایش‌های تازه اوست.

بهرام دبیری می‌گوید: ورود گرافیک از غرب و بی‌اعتنایی به داشته‌های خود باعث می‌شود که همه چیز از بین برود. به همین دلیل ما با فقدان تجربه‌های تاریخی مواجه می‌شویم و دائم کارهایمان را تکرار می‌کنیم، چون گذشته‌ها طبقه‌بندی نشده است. نقاشی قهوه‌خانه‌ای ایران یکی از دوره‌های درخشان تاریخ هنر جهان است، به این دلیل که ریشه‌های آن به‌حدی کهنسال است که به دوره مانسی نقاشی می‌رسد. اما نقاشان آن اغلب در فقر و تهیدستی مرند؛ حتی ۳۰۲ نفری از ایشان هم که در سال‌های اخیر زنده بودند مردمان گمنامی بودند. زمانی که افراد عادی که تازه از دانشکده خارج شدند، مدام در این گالری‌ها نمایشگاه می‌گذاشتند و مصاحبه می‌کردند، اینها در گمنامی و مومو در فقر زندگی می‌کردند. نقاشان قهوه‌خانه‌ای، هنرمندان مهم تاریخ هنر ایران هستند، اما متأسفانه همه از بین رفتند. حالا با گرایش خوبی که نتیجه خودی شدن و بومی شدن گرافیک مدرن است می‌بینیم که گرافیک‌هایی از آن نوع کتیبه‌ها، تقسیم‌بندی‌ها و شناخته‌بندی‌ها استفاده می‌کنند و من‌علایمی از حیات دوباره آن را در گرافیک امروز ایران می‌بینم و این در حالی است که هنر مدرن که در غرب متولد شد عمیقاً ریشه در فرهنگ‌های غیر اروپایی دارد. پیکاسو متأثر از آفریقا، هنری مور متأثر از مایایهای آمریکایی و هنری ماتیس مشخصاً متأثر از مینیاتور ایران است. وقتی ناپلئون بخشی از این جنبه هنر مصر را به پاریس می‌آورد، طبیعی است نقاش فرانسوی نمی‌تواند بی‌تفاوت از کنار آن بگذرد.

آقای دبیری می‌خواهیم درباره نگاه روانشناختی به مقوله شهروندان و هنر شهری صحبت کنیم. به نظر شما در شهری که از زندگی می‌کنیم؛ تا چه اندازه نگاه روانشناختی درباره شهروندان لحاظ شده است؟

آن چیزی که هم‌اکنون در شهر تهران وجود دارد، نشان‌دهنده این مسأله است که هیچ نگاه روانشناسانه‌ای مبتنی بر آسایش مردم وجود ندارد؛ مسأله به سال‌های مدید بازمی‌گردد، یعنی از همان زمانی که این شهر رو به گسترش بود و بنابراین نمی‌توان هیچ‌کس خاص را در این زمینه مقصر دانست؛ اما هر چه هست باعث شده تا شهری که ما هم‌اکنون در آن زندگی می‌کنیم به شکلی درآید که چشم‌اندازها، صداها و رفتارهایی در آن وجود داشته باشد که همگی شان نشان از نابسامانی، خشونت، بدقلمی و مشکلات باشد. مسائلی از این دست را می‌توان در جای‌جای شهر مشاهده کرد. البته به تازگی، یک منشور حقوق شهروندی تدوین شده است که ما امیدواریم از طریق آن بهبودی در زندگی و همچنین شهر اتفاق بیفتد؛ اما آن چیزی که هم‌اکنون وجود دارد، همان‌طور که پیش از این اشاره کردم، این است که هم‌اکنون حقوق شهروندی به شدت در معرض خطر است؛ برای مثال تمام

گفت و گو با بهرام دبیری - نقاش - درباره نگاه روانشناختی به مقوله شهروندان و هنر شهری

تلاش برای حفظ هویت تاریخی و حافظه شهری

شهریوس، یک روز در قرن ۱۹ به این کافه آمده است.» به همین دلیل ساده، این کافه را جزو بناهای تاریخی‌شان قلمداد می‌کنند، درحالی‌که ما به‌راحتی از بناهایی با عمر چند صد ساله می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که اینها روح و حافظه شهر است و باعث امنیت ساکنان این شهر خواهد شد. اسم کوچکی به راحتی عوض می‌شود و این چیزی است که به قول سپانلو، تلاشی است برای این است که خطرهای ما را پاک کنند. معماری ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.

ما به سمت معماری بی‌هویت دویی در حال حرکت است و این اتفاق بسیار بدی است. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم. درحالی‌که ما به‌راحتی از این خرابی‌ها و در خرابی‌ها می‌گذریم و آنها را تخریب می‌کنیم.